



Påskpyssel Med Navet



Snart är det påsk igen och med den kommer många möjligheter att göra spännande experiment, till exempel med ägg och godis. En av anledningarna till att ägg har kommit att bli en påsksymbol beror på att hönorna började lägga fler ägg efter vintern runt påsktid – så det fanns helt enkelt fler ägg

att äta då. Traditionen att vara påskkäring härstammar från 1600-talets tro på häxor, men det är lite osäkert varför det just har blivit en påsktradition att klä ut sig lite likt en häxa.



Ättika

Skala utan att röra

När ett rått ägg täcks av vinäger eller ättika börjar skalet sakta lösa upp sig. Vinäger eller ättika innehåller ättiksyra som bryter ner kalciumkarbonaten, CaCO_3 , i äggskalet och koldioxidgas, CO_2 bildas (det är därför det blir så många bubblor i glaset). När skalet har lösts upp helt blir det bara äggets tunna hinna som innehåller mest protein kvar. Denna hinna kan släppa igenom små molekyler (t ex vatten, H_2O) men inte stora. Hinnan fungerar som ett semipermeabelt membran och eftersom insidan (inuti ägget) har en högre koncentration vatten än det är på utsidan när ägget är nedsänkt i sirap kommer vatten att vandra ut genom hinnan pga osmos. Därför kommer du att se spår av vattnet i sirapen när den har fått stå ett tag.



Sirap

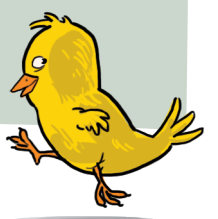
Blåsningen

När du blåser ner i äggkoppen ökar lufttrycket under ägget jämfört med lufttrycket runt om koppen. När trycket mot ägget blir tillräckligt högt lyfts det upp ur äggkoppen. Prova gärna samma sak med en tom aluminiumburk och två muggar som bara är lite vidare än burken.



Påskgodis

Skumgodis innehåller egentligen mest luft. De små luftbubblorna omges av tunna väggar av gelatin och socker i form av en sorts sirap. När skumgodiset värms upp i mikron börjar vattenmolekylerna i sirapen att vibrera och värms upp till gasform. Då sväller bubblorna till mycket större storlek och hela skumgodisen ökar i volym. När vattengasen smiter från skumgodiset, efter att du har tagit ut den ur mikron, sjunker den ihop och volymen minskar igen.



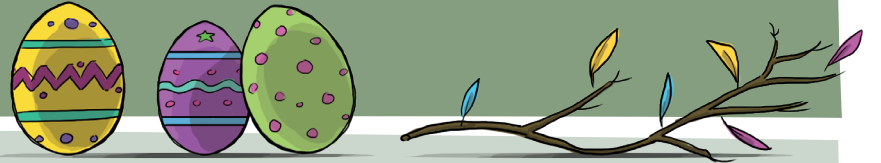


Påskpyssel med Navet



Snart är det påsk igen och med den kommer många möjligheter att göra spännande experiment, till exempel med ägg och godis. En av anledningarna till att ägg har kommit att bli en påsksymbol beror på att hönorna började lägga fler ägg efter vintern runt påsktid – så det fanns helt enkelt fler ägg

att äta då. Traditionen att vara påskkärring härstammar från 1600-talets tro på häxor, men det är lite osäkert varför det just har blivit en påsktradition att klä ut sig lite likt en häxa.



Ättika

Skala utan att röra

Du behöver: litet glas (som ett ägg får plats i), stor sked, några ägg, ättikssprit (12 %), ficklampan, ev sirap och nål

Gör så här:

1. Lägg ägget försiktigt i glaset. Använd sked om du behöver. Häll över ättika så att det täcker ägget. Låt minst stå över natten.
2. Häll av ättikan och skölj av äggen försiktigt med vatten medan det ligger kvar i glaset. Häll ut vattnet. Om du ser några skalrester kanske du behöver fylla på med ny ättika och låta det stå några timmar till.
3. Lys på ägget med ficklampan så att du kan se innehållet tydligare. Tryck försiktigt på ägget med fingret – hur känns det nu i jämförelse med tidigare?

Fortsättning om du vill...

4. Häll på sirap så att det täcker ägget. Ställ i kylskåp i ett par dagar. Titta på hur det ser ut i sirapen då och då.
5. Spola försiktigt av sirapen från ägget. Känn på det igen och lys med ficklampan.

en möjlighet till...

- A. Gör små hål i varje ände av ett nytt ägg och blås ut innehållet (baka något på ägginnehållet).
- B. Upprepa steg 1 och 2 ovan.
- C. Ta upp äggmembranet (det är det som är kvar) och låt det torka en liten stund, blås ut ev vatten ur det.
- D. Lägg äggmembranet i handen och förflytta det mellan händerna några gånger. Är membranet helt så kan du klara att blåsa upp det till äggform igen.



Sirap

Blåsningen

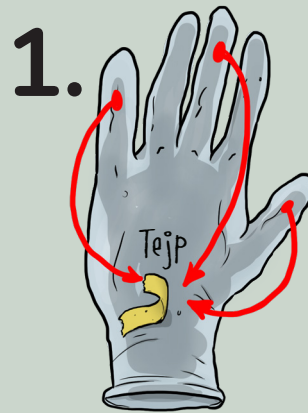
Du behöver: rått eller kokt ägg (rått för våghalsar, kokt för alla andra), glas där ägget ligger med strax över hälften ovanför kanten på glaset, gärna i den form du ser på bilden till höger

Gör så här:

1. Lägg ägget i glaset med den toppiga sidan uppåt.
2. **A** Blås rakt ovanifrån på ägget. Blås hårt och bestämt!
3. **B** Blås vid sidan av ägget. Blås hårt och bestämt!

Om du inte lyckas kanske du behöver prova med en annan typ av glas. Glaset på bilden har en bra form!

Det är kul att försöka utmana någon annan på att få ägget att vända sig om i glaset utan att röra det (speciellt om du har tränat innan)



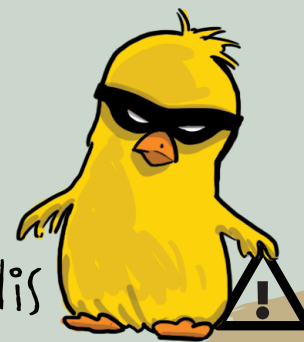
4.

Trolla fram en påskhare

Du behöver: pappmugg, plasthandske, sugrör, tejp och vattenfast penna.

Gör så här:

1. Klistra fast handskens tumme, lillfinger och långfinger på baksidan av handsken. Rita nos och ögon på andra sidan.
2. Trä handsken över pappmuggen.
3. Gör ett hål i nedre delen av muggen och tryck in sugröret.
4. Tryck ner kaninen i muggen och blås i sugröret.



Påskgodis

Med detta experiment bör du be en vuxen om hjälp med MICRON!

Du behöver: mikrovågsugn, porslinstallrik, marshmallows, skumdelfin eller annat fluffigt skumgodis (skumkyckling?)

Lägg skumgodiset på tallriken och ställ in i mikrovågsugnen.

Kör på högsta effekt i ca 20 sekunder. Håll koll på vad som händer under tiden.

Var försiktig när du tar ut tallriken ur mikron – det är varmt!

Hur förändras din skumgodisbit?

